

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ. ամիսը՝ 1 ր., հատուկ 5 կոպեկի
Բաժանորդ գրուած են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցեն՝ Тифлис. Редакция «Нор-Даръ»
կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերէն) ժամը 9 ից մինչև 2-ը: Յայտարարութիւնները ընդունուած են ամեն լիզուներով Յայտարարութիւնների բաժին 2 կ., ընկալմանը համար կրկնապատկելով:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ՕՐ. ՄԱՐԻԱՍ ԱՍԼԱՄԱԶԵԱՆԻ (ՇՐՋ ԼՆԱԽԱՐՏ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԿԱՆԱՆՑ ԿՈՒՐՄԵՐԻ)

Օրջալէ՛ Նազոյնայա փողոց, առանձնաբնակարան:
Կողմասի ուսումնարանական շրջանի պ. Հոգաբարձուի թողութեամբ, այս տարու աշնան պատեմբերի 15-ից բացուած է մասնաւոր դպրոց III-դ կարգի:
Ուսումնարանը ընդունելով երկու սեռի երեխաներ, պատրաստուած է նրանց պետական միջնակարգ դպրոցները մտնելու համար:
(313) 10-3.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Առաջ քննարկող. — Քաղաքական վերջին նշանակող փոփոխութիւնները Բոննի կողմէն. — Մարթա Թագաւոր Կայսրի առաջնութեան համար Պրոքսեր Լայպէն. Խորհրդի դէմ միջոցներ. Հայ գործընկերներ, մանկավարժները և գիտնականները օժանդակող ընկերութիւն. կան. ծերագէրը. Հանգանակութիւն սովորական երեք օգտին. Փոթիի նաւահանգստի վերաշինութիւնը. Ժողովրդական դպրոցները ուսուցիչներ. Գիտութիւնի բժշկութիւն Խուրի մեթոդով. Խիւ-Ղաւարաբերիկայից. Բաթումից. Ալեքսանդրապոլից:

Սրբազանները. — Նամակ խմբագրութեան. — Թիֆլիսի կողմէն. — Նոր Նախագահ. Նիժնի Նամակ պարսկաստանից. — Թէհրան. — Գերմանիայի հոր կանցիլերը. Չինաստան և Ճապոնի ա. Պրանսիա և Իտալիա. — Խառն լուրեր. — Հեռագրերը. — Բաւարիական. — Առաջ. Նորոգում էք. Թէ՛ առաջնորդուած. — Տեղեկատու. — Յայտարարութիւններ:

Բայց աշխարհ միշտ պաշարուած էր պատերազմի երկեւղով. եթէ ոչ այս տարի, եկող տարի անպատճառ տեղի կունենայ այն մեծ և չտեսնուած պատերազմը, որով եւրոպական քաղաքական քարտէզը հիմնաւոր փոփոխութեան կենթարկուի, — այսպէս էին մտածում և խոսում քաղաքական շրջաններում ամեն տեղ:

Մինչև օրս, փառք Աստուծոյ, այդ մարգարէութիւնը չկատարուեց:

Այժմ, ինչպէս իմանում են ամենքը, պատերազմում են ոչ թէ եւրոպական պետութիւնները, այլ Չինաստանը և Ճապոնիան:

Այս ասիական երկու ազգերը, որոնց վրայ Եւրոպան սովորէ նախել մի տեսակ արհամարհանքով, միմեանց դէմ պատերազմում են: Ո՛հ զարմանք. փոքրիկ Ճապոնիան ահագին Չինաստանի դէմ պատերազմ է մղում լուսաւորութեան անունով՝ ընդդէմ խաւարի և չինական բարբարոսութեան:

Ուրեմն Չինաստանում եւրոպական քաղաքակրթութիւն մտցնողը և ասիական բարբարոսութեան դէմ կռուողը մի ասիական, նոյնպէս

բարբարոս համարուած պետութիւն է:

Եւրոպան մինչև օրս հանդիսատես է չին-ճապոնական պատերազմին, նա չէ միջամտում: Երբ մարիտ է, անգլիական այժմեան կառավարութիւնը կամեցաւ միջամտել, բայց միւս կառավարութիւնները, մասնաւոր Գերմանիայի համաձայնութիւնը չստանալով այդ մասին, դիպլոմատիկական կատարելապարտութիւն կրեց:

Առաջին անգամը չէ, որ անգլիական կառավարութիւնն արտաքին քաղաքականութեան մէջ պարտութիւն է կրում, երբ կառավարութիւնն ազատամիտ կոչուած կուսակցութեան ձեռքում է լինում:

Անգլիական այժմեան կառավարութիւնը չկարողացաւ իւր կողմը գրուել գերմանական կառավարութեանը և այժմ վայելում է իւր սխալների պտուղը:

Նապոլէոն Գ.-ի անկումից յետոյ, այսինքն 1870—71-ի ֆրանս-գերմանական պատերազմից յետոյ, քաղաքական կշիռը ծանրութիւնը Բերլինում է գտնուում. Բերլինն է եւրոպական, կարելի է ասել, համաշխարհային խնդիրների լուծման ընթացք տուողը:

Այդպէս է մինչև օրս, այդպէս էլ կրկին դեռ եկար ժամանակ:

Այդ իսկ պատճառով գերմանական պետութեան կանցիլերի պաշտօնը քաղաքական ամենաբարձր պաշտօնն է համարուում Եւրոպայում և ամենամեծ նշանակութիւնն ունի:

Աւելի մեծ ուշադրութիւն է դարձնում աշխարհն այդ պաշտօն:

նի վրայ, որովհետև այդ պաշտօնը ստեղծողը և առաջին գերմանական կանցիլերը ինքն իշխան Բիսմարկն է եղել:

Յայտնի է, որ իշխան Բիսմարկի հեռանալուց յետոյ, նրա տեղը բռնեց գեներալ Կապրիվին:

Պարզ զինուորական պաշտօնից կանցիլերութեան պաշտօնի կոչուելով՝ Կապրիվին ոչ թէ նրանով երևելի դարձաւ, որ կանցիլեր է, այլ նրանով, որ Բիսմարկի տեղն է նստում:

Այս հանգամանքն արդէն որոշում է թէ ինչ էր Բիսմարկը Գերմանիայի և աշխարհի համար:

Մինչդեռ կանցիլեր Բիսմարկը ոչ միայն Գերմանիան, այլ և բոլոր դիպլոմատներին և Գերմանիայի թագաւորներին, իշխաններին և իւր պետին ինքն էր կառավարում, գեներալ Կապրիվին միմիայն իւր տիրոջ հրամանակատարն էր:

Մեր ստացած հեռագրից արդէն յայտնի է, որ Կապրիվին հեռացել է կանցիլերութիւնից և նրա տեղը կոչուած է պրինց Լոհենշտէյն, որ այժմ Ելզաս-Լոթարինգի փոխարքան է:

Ոչ ոք չանհաստատացաւ այդ փոփոխութիւնից:

Կապրիվին գնաց դարձեալ այնտեղ, որտեղից եկել էր. մի երկու օր — և ամենքն էլ կրմուռնան Կապրիվին, այն ինչ Բիսմարկին ոչ ոք չէ մոռացել և կարելի էլ չէ, որ մոռանան: Դա ինչ հասկանալի է. մէկը պաշտօնով է անուն ստանում, միւսը ինքն է պաշտօնին անուն տալիս:

Ճշմարիտ է Կապրիվի համար ոչ ոք գլուխ չի ցածեցնելու, բայց

փոփոխութիւնը նշանակաւ է. մէկ օր, ինչպէս վերև ասացինք, գերմանական կանցիլերի պաշտօնը եւրոպական ամենաբարձր պաշտօնն է, մէկ էլ որ Կապրիվիի տեղը կոչուած է մի փորձուած դիպլոմատ. և իշխանական մեծ տան շառաւիղ, յայտնի արիստոկրատ:

Պրինց Լոհենշտէյն մասնակից էր գերմանական միութեան գործին և այդ կողմից հետևող Բիսմարկի ուղղութեան: 1874-ին Բիսմարկը նրան նշանակեց Պարիզի դեսպան, որ շատ դժուար պաշտօն էր: Այդ պաշտօնը նա վարեց մինչև 1885-ը:

Այդ ժամանակները պրինց Լոհենշտէյն Պարիզից ուղղակի Բերլինի պալատի հետ լարաբերութեան մէջ մտնելով, աւելի համակրութիւն էր ցոյց տալիս Պրանսիայում տեղի ունեցող արքայական շարժումներին: Իշխան Բիսմարկը, որ կտրական մարդ էր և ստորագրեց այդ հանձնում էր ճշգրտութիւն ու անպայման կատարում իւր կարգադրութիւնների, հեռացրեց նրան Պարիզից և նշանակել տուեց Ելզաս-Լոթարինգի փոխարքայ:

Այդ փոփոխ պաշտօնին մէջն էլ պրինց Լոհենշտէյն հանդիսանալիւր և տակտով գործող և խաղաղութիւն սերմանող կառավարիչ հակառակ իւր նախորդ Մանտու-ֆելի, որ կտրական ու սուր միջոցներ գործ դնելու համար միայն ստեղծուած էր: Պրինց Լոհենշտէյն արդէն հասակն առած՝ 75 տարեկան ծերունի է և շատ հարուստ: Թէ՛ Բիսմարկի ընթացք կրուելի նա և Բիսմարկը կրկնաբար իւր մարկին, այդ արդէն ապագան ցոյց կը տալ: Միմիայն այն ժամանակ նրա

Թիֆլիս, 18 հոկտեմբերի, 1894 թ.
ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՎԵՐՈՒՆ ՆՇԱՆԱ-
ԻՈՐ ՓՈՓՈՒԹՅՈՒՆԸ

Եւրոպական պետութիւններն երկար տարիներ շարունակ զինուել են, այժմ էլ զինուել են, իրենց ասելով, եւրոպական խաղաղութիւնը պահպանելու նպատակով:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒՄ ԷՔ, ԹԵ՛ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒՄ *)

«Այս քիչ աշխարհ, որ Թագաւորը մանկ է»:

Մեր կեանքի յառաջընթաց գասի մի խմբի անունը Խորհրդի է, ինչի նա հեղինակ, հրապարակախոս Թէ ուսուցիչ, Դրանից կախուած է շատ բան, մասնաւոր մեզ նման մի ազգի համար և զարգացման այն շրջանում, որի մէջ գտնուում ենք այժմ: Մեծ կոչում է, որ պահանջում է մեծ էլ պարտականութիւններ: Արդէն ինչեքից այդ պարտականութիւնները և կրկնում ենք դարձեալ, որ առաջնորդը ինտելիգենտ անձը պէտք է ունենայ մեծ հեռատեսութիւն, խորը իմաստութիւն, սանձող համբերութիւն, ընդգրքակ ուսումնասիրութիւն, հոգւոյ արեւելիկ ու բարձրութիւն, վերջապէս խիստ զգուշաւորութիւն: Գերազարբար մեր գիտուն առաջնորդները

շատերի համար այս անհրաժեշտ օրէնքները նոյնքան նշանակութիւն ունեն, որքան մի ազգու հոգիի համար գիտութեամբ մշակուած բժշկական օրէնքներն ու զգուշացուցիչ պատուէրները: Եւրոպական երկու մեր առաջնորդները վերաբերմամբ, երբ մեր առաջին է դրուած հեռանկարը, նրան չընդգայտող հանգամանքները և հրապարակախոսի ստորագրած դեղատոմսերը:

Ճիշդ այդ պատկերն ենք տեսնում կոյր ազատամտութեան գլուխ անցած առաջնորդների և կոյր հետևող ամբողջ յարաբերութեան մէջ: «Ազատամիտ» հրապարակախոսը ծառայում է հասարակութեանը առանց ներքին ճանաչելու, խոսում դատում է նրա մասին, առանց նրան ուսումնասիրելու. հայցւում է նրա տրեւիտութիւնը, անխնայ ծաղրում է կեղտոտ յատկութիւններն ու նախապաշարմունքները, առանց փնտրելու այն արմատները, որոնց վրայ աճել են այդ նախապաշարմունքները: Այս բաւական է. տրեւիտութիւնն արդէն աստիճանի է, որ չի կարող տարբերել նախապաշարմունքը հին, բայց կեն-

սական նշանակութիւն ունեցող սովորութիւններից ու առանդութիւններից: Այս բոլորից յետոյ զարմանալու չէ, որ «ազատամիտ» հրապարակախոսը ոչ գեղարուած խօսում է եւրոպական ամենի մի փայլուն սկզբունքի վրայ և անխտիր քարոզում է իւր հոգաբարձութեան յանձնարար հասարակութեանը: Որպէս օգտակար, որպէս անհրաժեշտ մի պահ յիշեմք նրա կեանքի համար, և սա կոչւում է «ազատամտութիւն», չնայելով, որ աւելի յարմար էր անուանել անմտութիւն, որի համար ոչ մի կաշկանդող օրէնք չկայ, բայց անհասկանալի ազատութիւնից:

Չենք զարմանում, որ տրեւիտութեան այդպիսի գէնդերով զինուած առաջնորդը մեր ընտանեկան կեանքի երջանկը ֆրանսիական ազատ ըմտանքի պատկերի տակ գտնէ և մեր հասարակական կեանքի օրէնակն՝ Անգլիայում:

Ճշմարիտ է, որ առաջնորդող անձի ձայնը պէտք է լինի իւր դարու լուսաւորութեան արձագանքը. բայց նախքան այդ արձագանքի որոտալը, հեռապարակախոսը շատ զգուշակ քայլեր ունի տնելու. նա ուսումնասիրելու է իրեն հետևող ամբողջ կրթութեան

չափը, նրա վիճակը, հանգամանքները կշռելու է պատկերը օգուտն ու վնասը, ապա թէ կարող է վերցնել լուսաւորուած երկրներից, լուսաւոր պրինցիպները և նրանց պատուաստել իւր հասարակութեան կեանքին, եթէ միայն կարելի է պատուաստել, այլապէս այդ «նոր, յառաջդէմ պրինցիպները» փոխանակ առաջ տանելու մեզ, լիտ կտանեն և այնքան լիտ, որ մօտ է գերեզմանին:

Սակայն մեր կոյր ազատամիտ հրապարակախոսների համար այս կէտը երկրորդական է, մինչև անգամ ոչ ինչ նշանակութիւն չունի. նրանք ամենայն ճշմարտութեամբ հետևում են յառաջդէմ աշխարհում մշակուող գեղեցիկ սկզբունքներին, ոչ մէկը աչքից չեն թողնում և անմիջապէս էլ քարոզում են նրանց՝ հրապարակական ճառերում, որպէս անհրաժեշտութիւն, որպէս նոր կեանքի էական պահանջ, ամենեւեմ չեղարկելով ինչ վնասակար հետևանքների պիտի հասցնեն այդ «նոր սկզբունքները» Բաւական է որ չիղճան՝ Թարմ է, Եւրոպայում ծնունդ առած և եւրոպական ազգերին մեծ ծառայութիւն մատուցած, ուրեմն նա օգտա-

կար կրկնել և մեր կեանքին Թարմութիւնը մեծ գրաւական է:

Ինչ հարկաւոր է սրա համար հայ առաջնորդի անունը կրելու, գոռալ անդադար, թէ՛ «նա ազգիս շահերն են ծառայում, նրան ճանաչում են», այդ նոյն a priori բարբառները կարող է կարգաւ մի գերմանացի հրապարակախոս, որը հազիւ սերտել է հայի անունը և որը լսել է մի քանի վայրկիւսով տեղեկութիւնները այդ ազգի գլուխութեան մասին:

Այս կոյր առաջնորդութեան, կամ աւելի լաւ ասած՝ լուսաւորեալ տրեւտութեան արգաւանդող դրօշակն է, թէ պէտք է ընդհանուր հոռութիւն լուսաւորութեանը: Ինչ է, պէտք է յառաջդէմութեանը ընդհանուր օրէնքներն հպարտել, որովհետեւ բռնապետ:

Չէ՛ որ հաւատում ենք կտակարանի այն ճշմարտութեանը, թէ չղերին է ճանապարհ, որ տանի ի կորուստ, նեղ է և անձուկ, որ տանի յարգաւորութիւն:

*) Տես «Նոր-Դար» № 173.

նրա-
գեղ-
որ-
որ-
պար-
մար-
անց
է
բով
են
ներե-
նիւր
ան-
մա-
տը-
երե-
նիւ-
իկ-
աշ-
ան-
շե-
ով
24-
նա-
ը-
ա-
ա-

Նոստ երկար կըքաղէր, եթէ լուսն-
ինք գրանց արածները, բայց բաւա-
կանանանք մի նոր դէպք էլ լինելով,
Շամշադնում մօտ օրերս մի օրեղջիկ
կը պահպանեմք մօտում է մի
բնաւնայն ժամանակ, երբ այդտեղ ապ-
րող ընտանիքը գերդուին է լինում
կալ կատիւտ պատճառով, իսկ քննում
մնացած են լինում միայն երեխա-
ները, այդտեղ նրանք վերցնում են կա-
ցնները և պարտաւոր կազմում,
թէ երեխաները ծառ են կտրել ան-
տառում:

Այս վատտերը կարծեօք բաւական
են գաղափար տալու համար գերդա-
ցնների այս ցեղերի մասին, որոնց ա-
նունը օրեղջիկ է:

Դրանց ձեռքից գերդացւոց դուռ-
թիւնն այն աստիճան յուսահատա-
կան է, որ Ղազարի գաւառի գեղ-
ապետները երկրագործութեան և պե-
տական կարգանքները մինիստրին, ճը-
րա Արդարիկայում եղած ժամանակ,
բողոք են ներկայացրել, միանգա-
մայն նրա կարգադրութիւնը խնդրե-
լով, որ իրենք սպառնով միան օրեղ-
ջիկները ձեռքով տեղի և անտեղի
կազմած անարդարացի արձանագրու-
թիւնները՝ անտառները ծառ կըտ-
րելու մասին:

տակարարմար, քան թէ հասարակու-
թեան անուանով առանց նրա լանձ-
նարարութեան պրոգնոստիկները հարց
գարթեցնողները խօսածները:

Այդ նամակը ընդանում մեծ աղ-
մուկ հանց և ձեռք լրագրի վերո-
լինեալ համարը կայմակն արագու-
թեամբ տարածուեցաւ մեր հասա-
րակութեան բոլոր խաւերում, Ռէա-
լական դպրոցի հարցը վերստին
արծարուեցաւ, արթնացաւ ընթեր-
ցողը հասարակութիւնը և կամե-
նում է գրիտեալ անշուշտ, թէ ո՞ր
գիր են իւր անունով այն գործողները,
որքն հանգամանքից օգտուելով՝ դիմել
են պ. գաւառապետին և օգուտ քա-
ղելով նրա բարեսիրտութիւնից ու նոր
լինելուց՝ պրոգնոստիկները հարցի ծա-
գելուն առիթ են տուել:

Թէ մեր քաղաքին մի միջնակարգ
դպրոց պէտք է—այդ անհերքելի փաստ
է և անդրադարձել պահանջ. հետեւա-
պէս պրոգնոստիկներն նոր գարթած
հարցը ընդ միշտ փակելով պէտք է
վերադառնալ նորից ուշադրանք դըպ-
րոց բանալու հարցին և աշխատել, որ
քան հնարաւոր է այդ դպրոցը շուտ
բացուի մեզանում: Ճարտարական ճը-
մարտութիւն է, որ ուշադրանք դըպ-
րոցը մեծ առաւելութիւններ ունի
պրոգնոստիկները, նախ՝ տալիս է առ-
փով ուսում, հետեւապէս հաց, երկրորդ-
տնտեսական կէտից նայելով, այնքան
ծախք ունի, որքան մեզանից պահանջ
ւում է պրոգնոստիկներն համար, և եր-
րորդ՝ գէթ լինուաներից մի քանի ա-
զատ շունչ կը քաշենք, որոնց տուած
մեծամեծ վնասներն օր ըստ օրէ ըզ-
գալի են լինում մեզ: Սեպտեմբեր
կամեցաւ Թիֆլիսն ունեցաւ համա-
րուեստական բարձրագոյն դպրոց (պո-
լիտեխնիկում), այն ժամանակ աւելի
ևս օգտակար կը լինի մեր հա-
սարակութեան համար ուշադրանք
դըպրոցը:

Վերջ տալով մեր նամակին, պ.
խմբագիր, կը ցանկալինք հրապարակ
հանելք պ. գաւառապետին՝ պրոգնո-
ստիկներն մասին դիմող թղթի վերջ-
նիւն, թէ որ համալսարանական վճուի հի-
ման վրայ նրանք իրենց իրաւունք
համարելին այդ քայլն անելու:

Ձայն բազմաց:
Ալէքսանդրապօլ, 13 հոկտ

անցնալ ապրիլ ամսին, ծխական Ժո-
ղովրդականաց համաձայնութեամբ և
հոգեւոր իշխանութեան թոյլտու-
թեամբ՝ քանդելով դպրոցական խա-
րուղ շէնքը, ձեռնարկեց դպրոցական
տան նոր շէնքութեան, որի մասին իւր
ժամանակին գրեալ էր «Նոր-Դար»-ում:

Հոկտեմբերի 2-ին կատարուեցաւ
նորակաւոր դպրոցական տան օրհնու-
թիւնն ու բացումը: Հանդիսին հրաւի-
րուած էին քաղաքին ամբողջ հոգեւո-
րական դասը և շատ պատուաւոր քա-
ղաքացիք: Սակայն ցաւելով պիտի ար-
ձանագրենք, որ շատ քչերը պատուելի
էին իրենց ներկայութեամբ ազգային
այդ համեստ, բայց միեւնոյն կարան
հանգիստ, բացակայ էին մեծ և անգամ
այնպիսի անձեր, որոնց համար սոյն-
պիսի հանգիստներն ներկայ գտնուելը
սուրբ պարտականութիւն պէտք է
համարուէր:

Հանդիսաւոր պատարագից լետոյ
տեղույս յաջորդը խօսեց ծխական
դպրոցների նշանակութեան մասին:
Այնուհետև հոգեւորական դասը և Ժո-
ղովրդեան բազմութիւնը դիմեցին
նորակաւոր դպրոցի դահլիճը, որտեղ
և կատարուեցաւ օրհնութեան հան-
գիստը: Հոգաբարձական Ժողովի նա-
խագահ Բար. Միքայիլ քան. Փաթա-
կանը մի երկար ատենաբանութեամբ
խօսեց դպրոցի սկզբնաւորութեան և
անցեալին մասին, ատենախօս հայրը ա-
սաց. «Երբ հոգեւոր և ուսումնասէր
Գէորգ Գ. Վաթիկոսը եկաւ մեր
քաղաքը, տեսնելով մեր նախնիքների
կառուցած հոյակապ եկեղեցիները
շատ ուրախացաւ, սակայն միւս կող-
մից ևս տեսնելով որ այդ եկեղեցիներ-
ը գաւթով դպրոցներ չկան թաղի
շրջաւոր տղայոց համար, մեծապէս վշ-
տացաւ և իսկոյն երեցիներին հրաւիրեց
Ժողով հրաւիրելով հայրաքաղաք պա-
տուէրեց, որ անպակաս ձեռնարկեն
եկեղեցիների գաւթով դպրոցներ շէ-
նելու...»:

Այնուհետև հոգաբարձու պ.
Յակոբ Բողոքանեանը մատնացող տըա-
պէս միեւնոյնական երևոյթի վրայ, որ
մեր Ժողովուրդը գիտէ արդէն միա-
բանական ուժերով գործ յառաջա-
նելու, հաւաքական ոյժը մի այնպիսի
գործիւն է, ասաց պարոնը, որ խոր-
տակում է ամենայն խղճողութիւն, որ
պատահելու էր իւր ճանապարհին և
վերջոյ բարձր է գլուխ հասնում է
իւր վերջնական նպատակին: Ապա
երեցիկ-հոգաբարձու պ. Ստեփան-
նոսեանը կարգաւ դպրոցի կառու-
ման վերաբերեալ մտից և ելից հա-
շիւ, որից երևում է, որ ընդհանուր

ծախք եղել է 11,000 ռուբլի, իսկ կա-
մաւոր ստորագրութեամբ մուտք եօթն
հազար, հետեւաբար պակասում է չորս
հազար, որը ձեռք պիտի բերուի, ինչ-
պէս յոյս ունի հոգաբարձութիւնը,
դարձնուլ Ժողովրդի կամաւոր նուիրա-
ւորութեամբ: Յանկանում ենք հոգա-
բարձութեան կատարեալ յաջողութիւն
Հանդիսականները վայելիցին թէյ և
նախաճաշիկ և ապա ուրախ տրամա-
դրութեան տակ ցրուեցան, տանելով
իրենց հետ այն համոզմունքը, թէ
միացեալ ուժերով անկարելին կարելի
է դառնում:

Բ.

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐԱԿԱՍՏԱՆԻՅ

Թեւրւն, 3 հոկտեմբերի.—Չարմա-
նալով կարգացի պատուական «Նոր-
Դար»-ի № 151-ում քաղաքիս երա-
ժշտական ընկերութեան քարտուղա-
րի մի նամակը, որով «հերքում էր» իմ
№ 116-ում հաղորդածս լուրը, համա-
րելով այդ «անհիմն» ծշմարտն ա-
սած, ես սպասում էի, թէ ինձից
չնորհակալ պէտք է լինէին, որ ես բա-
ականացել էի միայն մի լինելու ալ-
նարկով և չէի պատկերացրել այդ ըն-
կերութիւնն իւր բոլոր մերկութեամբ,
Սակայն այժմ թող ներեն մեզ, որ
մենք այս անգամ արդէն հարկադը
րուած ենք հրապարակուլ հոչակել, թէ
որպիսի խախտում հիմքերի վրայ է
գտնուում Թիֆլիսի երաժշտական ըն-
կերութիւնը և թէ միայն ցնորք է այդ
ընկերութեան պ. քարտուղարի ասած
«նշմարելի առաջադիմութիւնը»:

Ընկերութիւնը սկսուեց 25 հոգով
և հենց սկզբում օր ըստ օրէ կորցնում
էր անդամները, այնպէս որ մի շարա-
թում պակասեց 6 հոգի:

Ի հարկէ, ուրիշ կերպ կարելի է
չէր սպասել, քանի որ արհեստաւորնե-
րից բաղկացած երաժշտական խումբը
ոչինչ չէր կարողանում սովորել պետա-
կան դպրոցի աշակերտներից, որոնք
դրանց ուսուցիչներն էին:

Մնացածները մի օր գալիս, 6 օր
բացակայում էին, իսկ ուսուցիչներն
այն ժամանակ էին յաճախում, երբ
իրենց բարեհաճ կամքն էր լինում:
Այժմ էլ միևնոյն դրութիւնն է:

Վերջապէս, այսօր, երկար ու ձիւ
ամիսներից յետոյ, ընկերութեան ան-
դամները հազիւ հազ կարողացան են
նուազել երկու աղաւաղուած եղանակ,
և որպէս զի վարադուրած պահեն հա-
սարակութեան աչքից իրենց անօգուտ
ջանքերը, դրա համար մուտքը ազատ

չէ, ինչպէս լուծւ ենք, մի շարք մարդ-
կանց համար, որոնք կարող են դրանց
գործունէութիւնը հրապարակ հանել:
Դրան գորաւոր վատտ կարող է լի-
նել հետեւեալը: Հայր Այվատեանը յօ-
գուտ դպրոցի դուռած գրական երե-
կոյթին հրաւիրում է երաժշտական
ընկերութեանը: Նրաժշտները չեն
գնում, պատճառաւորանելով, որ կառա-
վարութեան թոյլտուութիւնն է հար-
կաւոր: Հայր Այվատեանը իւր վրայ է
առնում պատասխանատուութիւնը, այժմ
պարոնները պահանջում են, նախ 150
դրան երբև վարձատրութիւն ընկե-
րութեան, երկրորդ՝ երաժշտական
ընկերութեան բաւականութիւն և երրորդ՝
փչացած գործիքների վնասի հատու-
ցումը: Սրանից արդէն պարզ երևում
է, որ այս ամենը պատուական ենք էին,
քանի որ իրենք պէտք է հասարակու-
թեան ցոյց տային իրենց «նշմարելի
առաջադիմութիւնը»:

Այսքանս բաւական ենք համարում,
և հարցնում, թէ արդեօք քաղաքիս
շարժաթաթիւթը միևնոյնը մեր ասա-
ծը չէր հրատարակել:

Ա.

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԱՅԻ ՆՈՐ ԿԱՆՏԵՐԸ.—Հոկ-
տեմբերի 17-ին Բեռլինից հեռագրեց հա-
ղորդեց պրենց Կլոդեիկ Զոէնլոյէն՝ պրու-
սական իկանցերի պաշտօն ստանալը,
միևնոյն ժամանակ նա նշանակուած է
նաև մինիստրների Ժողովի նախագահ,
պրենց Կլոդեիկը պատակում է Զոէն-
լոյէն Նախաւոր ընտանիքին որ-ը մա-
տակարարած է ամբողջ Ներոպային
նշանաւոր գերմանականներ և պետա-
կան անձնաւորութիւններ:

Իրմանական ներկայ կանցըրը
ծնուած 1819 թ. 75 տարեկան մի
պատկառելի ծերունի է, որը գերմանա-
կան քաղաքագէտների մէջ կարեւոր
տեղ ունի բռնած: Իրաւաբանական
ճիւղում իւր ուսումը աւարտելուց լետոյ,
առաջին անգամ նշանակուեցաւ Բա-
ւարիայի մինիստր նախագահ և միև-
նոյն ժամանակ արտաքին գործերի
մինիստր: Այդ պաշտօնում գտնուած
ժամանակ նա կարեւոր դեր է խաղացել
գերմանական միութեան խնդրում,
որի իրագործութիւնը լետոյ, 1870 թ.
ընտրուեցաւ ռալիստագի առաջին փոխ-
նախագահ: Կլոդե Զոէնլոյէն 1874 թ.
նշանակուեցաւ Պարիզի գերմանական
դեսպան, որը դժուարին պաշտօններից
միւնն է: Մօտ տասն տարի յաջորդու-

ԹԼԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋՆԻԱՆ, 8 հոկտեմբերի.—
Տեղույս ս. Համբարձման եկեղեցւոյ
ձխական դպրոցի հոգաբարձութիւնը,

ընկերք, խորը հոգեւոր սերէր իրենց թա-
գալիքին, յարգէր անկեղծ իւր երկրի
օրէնքները, խօսէր մայրենի լեզուով և
կըթուէր հայրենի գրականութեամբ:
Անշուշտ այդ բաւական է և այդ ա-
մենի գէթ մեղանշելը, նեղ դաւանա-
կան ատելութեամբ, անմտութիւն է
և երրոպացու համար:

Ազատ է, լայն է լուսաւոր աշխարհի
այդ հայեացքը. ինչ խօսք որ գեղե-
ցիկ է սկզբունքը Ռեբեն եթէ այդպէս
է, ինչու նոյն չափի տակ չընել և հա-
լին, ինչու նոյն սկզբունքը չըպատուա-
տել և հայի կիսաքին, — կրկնում
է անմիջապէս հայի խոր առաջնորդը,
որը սերում է եւրոպական լուսաւորու-
թեան ամեն մի քայլը, բայց որը և
դժբաղդաբար ճանաչում է հային Նե-
րոպայով միայն: Անմտութիւն է, ա-
նացինք, եւրոպացու համար դաւանու-
թեան խիստ խտրութիւն պահպանե-
լուն ու պահանջելը, բայց միևնոյն ժա-
մանակ անմտութիւն է և կուրքու-
թիւնն այդ լայն ու գեղեցիկ սկզբունքը
հայի կիսաքին ցանկալ, քարոզել
հրապարակաւ, թէ ինչ վրով, որ ես
բողոքական եմ կամ կաթոլիկ և անգամ
եթէ մահմեդական, բաւական է որ
ես Հայկալ գարմիցն եմ և նախնիքս

ամփոփուած են Արարատեան աշխար-
հում, ուրեմն ես հայ եմ: Եւրոպայի
անցեալը և այդ անցեալով պատրաս-
տուած ներկան իրաւունք են տալիս
այդ ազատ վարդապետութիւնը քա-
ղաքուլ, բայց հայի անցեալը և այդ
անցեալով ապրող ներկան միթէ թոյլ
տալիս նոյնը ցանկալու, Եւրոպա-
կան կիսաքին ու պատմութեան մշա-
կած լայն սկզբունքը բարեւի է և ո
գեւորը. բայց չէ որ եւրոպական պատ-
մութիւնը սերիւրը և ուսումնասիրե-
լուց առաջ, պարտաւոր ենք ազգային
ուսումնասիրել ու ազգային պատմու-
թեան հաւ-ձ և հաւաքած ուշադրութիւն
թէ և նշանով գիտելու, թէ Եւրոպա-
ցուն և եւրոպական սերիւրը հետ սի-
րէնք ու խոր ուսումնասիրելիք մեր
հայրեն, աշուշտ շատ դիւրին կերպով
չէինք յաղիտակուի կուրախութեւն
եւրոպական շատ պրոգնոստիկ, ինչպէս
և այս դէպքում կրճէնք մեր բուռն
ողեւորութիւնից, երբ տեսնէինք, որ
Եւրոպայի դաւանական անխտրութիւ-
նը չի հիմնուում հայի անցեալի ու
ներկայի հետ:

Միթէ կողմնորոշեց և կըհաղ-
տուէնք անգամ եւրոպական այդ ը-
կընթիւնքի հետ, եթէ առժամանակ ան-

գամ ուսումնասիրելիք հայի անցեալը
և իմանայինք այդ անցեալի պատմու-
թիւնը:

Հաղար չորս հարեւր տարիների ըն-
թացքում միևնոյն այսօր հայի կիսաքին
տուել է բազմաթիւ հաստատող օրինակ
ներ ու ապացոյցներ: Պիտի մոռա-
նանք այդ ամենը, պիտի արհամարհենք
այդ բողոքող օրինակները, համարձա-
կութիւն ունենանք՝ հայի կիսաքին մէջ
Եւրոպայի կրօնական սկզբունքները
քարոզելու: Ո՞ր հային, նա մանա-
կանք առաջնորդի կոչումը կողո
անձին, ներկի է չլինում ս. Եջմիած-
նի դարաւոր նշանակութիւնը հայ Ժո-
ղովրդի գոյութեան համար, որ նա է
իդիւ ամենաապագայի նաւահանգիստը
ամին տեղից վրայ հասնող մերկիւնի
դէմ, հաւանող սեր դէմ պաշտպանողը,
հաւատաւորների դարանները դէմ մա-
թաւողը, ամենապատկառու ըրպէնե-
րին՝ միեւնոյնը ու սրտապնդողը:
Մոռանանք արդեօք կրօնական մեծ
պատերազմներն ու նաւատակու-
թիւնները, պիտի մոռանանք հայ
ազգի շղթայուած ներկայացուցիչ
հայրապետների տառապանքները, չը
իշխեք արդեօք Շնորհալու տառած խո-
ւն և կտրուկ պատասխանները քրիս-

տոնէութեան կեղծ սերոյ տակ թագ-
նուած քրիստոնէական միութեան ջա-
տաղութիւնը, մոռանանք արդեօք, որ
տարագրուող, գաղթող հայերի հետ
գաղթում էին և ս. Եջմիածնայ
օժուած քարերը, թողած ծննդա-
վայրն և ամենայն ինչ, տանում էին
իրենց հետ իրենց բուն հայրենի-
քը: Վերջապէս այս բոլորից յետոյ մի-
թէ կարող ենք մոռանալ Լեհաստա-
նի, Տրանսիլվանիայի, Ռումինիայի և
ուրիշ բազմաթիւ գաղթավայրերի ս.
Եջմիածնի ծոցից խորթացած և կո-
րած հայերին:

Մոռանանք այս ամենը, և եթէ հր-
նարաւոր է ջնջենք հայոց պատմու-
թեան երևանից այս կենդանի վրա-
յութիւնները, ապա միայն կարող ենք
հաշտուել, ապա միայն կարող են մեզ
ողբ օրել և յափշտակել անգամ Եւրո-
պայի ազատ արձակ կրօնական սկզ-
բունքները:

(Կը շարունակուի)

Պ. Հ.

Թեմամբ վարելուց յետոյ, կարգուկարգի
էջընթացով լրացնելու փոխարէն, իսկ
այդ իւր նախորդ պաշտօնից շատ
աւելի դժուարին էր: Սակայն իւր
խաղաղասիրական ոգով և հեռուստե
քաղաքականութեամբ կարողացաւ
սանձել ֆրանսական տարրի հայրեն
նասիրական ձգտումները:

Մերութեան այդ հասակում պրինց
Հոնէրէնը կոչուեւ է պրոսկական կանց
լերի պաշտօնին, որը ոչ միայն Գեր
մանիայի, հասաւ ամբողջ Ներոպայի
վերաբերութեամբ ամենակարեւոր պաշ
տօնն է, Հոնէրէնը, ինչպէս վերին ա
ստեղծաւ, իւր այդ ծանր պաշտօնին հետ
միացնում է նաև միջնորդութեան ժողովի
նախագահութիւնը. այդ պատահած է
միայն Բիսմարկին և մի փոքր ժամա
նակամբիով իւր նախորդին՝ Գրաֆ
Կապրիվին:

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻԱ.— Վերա
հաս աշխարհի պատերազմը, եւրոպական
թերթերէնց ոմանք ենթադրում են, որ
Ճապոնիան առայժմ բաւականաճախ
բողջաբար գրաւուած իւր արշաւանքնե
րը դէպի Չինաստանի մայրաքաղաքը
կիտանգի. այդ ենթադրութիւնը ա
նհուր տեղիք է տալիս Ճապոնացւոյ
բանակի երկրորդ թևին մինչև այժմ
Նախագահութեան տեղում երևան չգալը,
որի մասին Ճապոնական կառավարու
թիւնը նախապէս յայտնած էր արդէն:
Ճապոնացիները պատերազմական շար
ժուածները մէջ նկատուած այդ հակա
ստեղծութիւնը վերաբերում է նրանց յա
տուկ նպատակով զորք գրաւ խորա
մանկութեան, որով կամեցել են անո
րոյութեան մէջ դնելով հակառակոր
դին՝ չփոթեցնել նրան: Սակայն Չի
նաստանը յամենայն դէպս բաւական
եռանդուն կերպով առաջ է տանում
թէ մայրաքաղաքի և թէ սահմաննե
րի զօրացման գործը: Տիան՝ Յինում,
մինչև այս ամսի վերջերը հաշոււմ
են, որ կիկղղոնանայ մօտ 100,000
զօրք, որի հրամանատարութիւնը, ինչ
պէս խոսուեւ է, որոշուած է յանձնել
անգլիացի զինեւալ Մէյնէնը. չին կա
ռավարութեան Գերմանիա ապստամ
բէնքերը այս օրերս արդէն ստացուել
են:

— Ճապոնական կառավարութիւնը
ինչպէս հաղորդում են Լոնդոնի թեր
թերը, որոշած է չեղուցնել եւրոպական
պետութիւններից ոչ մէկի միջամտու
թիւնը հաշուութեան գործում և Ճա
պոնիայում այժմ ձեռնարկուած է կազ
մակերպել օտարականներից մի գունդ:

ՅԲԱՆՍԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ.— Ֆրանսիան
խորթ աչքով է նայում իւր նախկին
նիզակալից վրայ սկսած այն օրից, երբ
վերջինս մտաւ եռապետական դաշ
նակցութեան մէջ: Հակառակ վերջին
տարիներում իտալիայի գահազան ա
ռիթմերով Ֆրանսիայի նկատմամբ
ցոյց տուած բարեկամական ցոյցերին,
վերջինս մնում է միշտ անտարբեր:
Թէ կառավարութիւնը և թէ մամուլը
իտալիայից պահանջում է «զօրք և ոչ
թէ «դատարկ խօսքեր»:

Մինչդեռ իտալական մամուլը պաշ
տօնական «Italia» թերթը ամեն կերպ
աշխատում է վերահաստատել երկու
ազգերի մէջ նախկին բարեկամական
յարաբերութիւնները, միևս կողմից
միևս պաշտօնական «Riforma» թեր
թը հանգիստանում է անհաշտ թշ
նամի այդ հոսանքին, և իւր վերջին
համարներից մինում այդ խնդրի վե
րաբերութեամբ հետեւեալ կերպով է
խօսում.

«Արաք եւր համարում յայտնելու
ֆրանսիացիներին, որ արդէն ժամա
նակ է համոզուած լինելու, թէ իտա
լիան երբէք մտադիր չէ իւր արտաքին
քաղաքականութեան տակ ուրիշ օրի

նից ուղղութիւն, քան ինչ որ ունի ներ
կայումս: Իտալացիները ոչ մէ կերպով
չեն համաձայնուել ենթադրուել Ֆրան
սիայի ազդեցութեան, որին ձգտում է
ֆրանսիական կառավարութիւնը, և
վերջինիս այդ ուղղութեամբ վերաբե
րուել դէպի իտալացիները, կը հարկա
գրէ կրկին նրանց նորագէտ եռապե
տական դաշնակցութեան մէջ իրենց
ուճեցած մասնակցութիւնը, ժամանա
կը լրանալուց յետոյ:

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆՈՐ-ԴԱՐ-Ի
ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 17 հոկտեմբեր.— Թազա
ւոր Կայսրի հիւանդութեան քիւլետները
հոկտեմբերի 17-ին, առաւօտեան ժա
մը 11-ին, Գիշերը Թազաւոր Կայսրը
լաւ քնեց, անորժակ ունի, ուռոյցք
ները չեն պակասում:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 18 հոկտեմբեր.— Թա
զաւոր Կայսրի հիւանդութեան քիւլետ
ները հոկտեմբերի 17-ին, երեկոյեան
ժամը 8-ին.— Օրուայ ընթացքում Թա
զաւոր Կայսրը քնէ կերպ և իրեն ա
ւելի թոյլ էր զգում, սովորական չափը,
որ վաղուց ունի Նորին Մեծութիւնը,
որկոր և շնչափողը բորենկական կա
տարի պատճառով, սաստկացել է, և
թուրի մէջ փոքր ինչ արեւն երևաց:

Խմբագիր—Հրատարակիչ
ՍՊԱՆԻՍԻՍ ՍՊԱՆԻՍԻՍ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Երկաթ ուղւո գնացքներ

Թիֆլիսից Բաթում գնում է
Մարդատար գնացքը առաւօտեան 9
ժամ 30 րոպէին, իսկ Բաթում հասնում
է երեկոյեան 9 ժամ 45 րոպէին: Պոս
տային գնացքն երեկոյեան 6 ժամ 50
րոպէին Բաթում հասնում է 8 ժ. 15
րոպէին:

Բաթումից Թիֆլիս գալիս է
Մարդատար գնացքն առաւօտեան 9 ժ.
40 րոպէին: Թիֆլիս հասնում է երե
կոյեան 9 ժ. 55 րոպէին: Պոստային
գնացքը գիշերը 11 ժ. 20 րոպէին, Թիֆ
լիս հասնում է ցերեկը 12 ժամ 25 րո
պէին:

Թիֆլիսից Բաթում գնում է
Պոստային գնացքը ցերեկը 1 ժամ 10
րոպէին, Բաթում հասնում է առաւօտեան
7 ժամ 30 ր.:

Բաթումից Թիֆլիս գալիս է
Պոստային գնացքը գիշերը 11 ժ. 5 րո
պէին: Թիֆլիս գալիս է երեկոյեան 5 ժ.
50 րոպէին:

Թիֆլիսից Դաննակ գնում է
Ապրանքակիր-մարդատար գնացքը
երեկոյեան 7 ժամ 27 րոպէին, ան
ձակ հասնում է առաւօտեան 7 ժ 4 ր.

Դաննակից Թիֆլիս գալիս է
Ապրանքակիր-մարդատար գնացքն երե
կոյեան 6 ժամին, Թիֆլիս գալիս է աշ
աւօտեան 7 ժամ 35 րոպէին:

Թիֆլիսից Միխայիլով գնում է
Մարդատար-ապրանքակիր գնացքը ցե
րեկը ժամը 3-ին, Միխայիլով հասնում
է երեկոյեան 7 ժ. 15 ր.:

Միխայիլովից Թիֆլիս գալիս է
Ապրանքակիր-մարդատար գնացքը գի
շերը 1 ժ. 30 ր. Թիֆլիս գալիս է առաւ
օտեան 8 ժ. 15 րոպէին:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Լ. ՎԱԳԵՆՅԵՍԻ

ԱՍՏՄԻ ՓՈՒՅԻ ԵՒ ԱՍՏՄԻ ԷԼԷԲՍԻՐ
մարքում է առամները և զովացնում է
է բերանի խորը, նոյնպէս գործածուած
փառած առամների համար: Էլեքտրիկ
գին 1 ր.— 1 ր. 50 կ.: Առամ է փո
շին 1 ր., ճանապարհածախքը 50 կ.:
Հասցէն՝ ՏՊԵ. Նեւսկի պր. № 21.
(404) 20—9.

ՉԵՂԱՍԾ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ
Է Լ Է Կ Տ Ր Ո Լ Ա Տ
Անհրաժեշտ է ամեն տեսակ լամպի
համար:
Կընդարձակ է լոյսը, զոհողութիւն է պաշ
տեմից և փնայում է հոտն ու ծուխը:
Դինը 30 և 50 կ.: Օտարաքաղաքա
ցիները պէտք պատուէր տան 3 ռուբլու
ճանապարհած. 40 կ.: իսկ Ասիական
Ռուսիայում նայելով հեռավորութեանը,
Հ Ե Ր Գ Ա Ր Տ.
ՏՊԵ., Սասաճէ, 37.
(403) 15—5

ԾՈՅԻ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ

ԱՐՁԵՆ ՄԻՍՏԵՆ 4 Ր. 50 Կ.
Ժամացոյցներն անգլիական են, բա
նում են շատ ճիշդ, լարում են ա
ռաւոյ բանալի, ցոյց են տալիս և
վայելեանները: 3 հատ արժէ 12 ռ.
75 կ., 5 հատ՝ 20 ռ.: Հասցէն՝
С.-Петербургъ, Складъ Новыхъ Игру
ретей. Большая Морская, 33. Առ
գրելու է անմեղապէս, կարելի է և
վերադրել վճարով:
(402) 10—7.

Կ. Ի. ՎԱԳՆԵՐ
ԱՅԿԵԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ՌԻԿԱՅՈՒՄ
սրանով պատել ունի յայտարարու
թիւնները: Բոլորականութիւն սերոգ
ները, որ ՄԱՍԵՐԻ, ԲՈՅՍԵՐԻ ՄԱ
ՂԻԿՆԵՐԻ
Յ Ո Ւ Յ Ա Ղ Ն Ե Ր Ը
1894—1895 թ.
Հրատարակում են և ձեռնագր
ուղարկում են պահանջողներին:
(401) 12—7.

ТОВАРИЩЕСТВО
"ГИГИЕНА"
ВЪ С. ПЕТЕРБУРГѢ.
ՊՈՒՐ «ՀԻԳԻԵՆԱ»
Սրանցիկ հոտով,
Նկատելի չէ դէմքի վրայ:
ՎԱՅԱՌՈՒՄ ԱՍԵՆ ՏԵՂ.
ПРОДАЕТСЯ ВЕЗДѢ.
Гд. складъ: С. П. Б. Александр. площ. 9
МОСКВА, Никольская, д. Переметова
ВАРШАВА, Новый Светъ, 37.
(M.) 18—3.

№ 4711.
ՎԵՐՆԵՐԻ ՍԱՊՈՆՆԵՐ
Մեծ հուշակ են ստացել իրենց
պատուական լաւագոյնների
շնորհիւ. իսկաւ գերազանցում
են իրենց գլխերին պարտա
կութեամբ, առաւ փրփուրով
և նորը անուշահոտութեամբ:
ԱՐԶԱՐԻՈՒՄ ԵՒ ՄԱՍԵՐԻ
№ 4711 Վարդապետ թափան
ցիկ սապոն.
№ 4711 Երկաթի թափանցիկ
սապոն.
№ 4711 Յափուկի թափան
ցիկ սապոն.
№ 4711 Օգր կոլոն թափանցիկ
սապոն.
№ 4711 Բենզոլի թափանցիկ
սապոն.
№ 4711 Մանուկ գլխերինի
սապոն.
№ 4711 Ֆիրմայի ար
գիւնները կարելի է
ստանալ Ռուսիայի
պարփրմուրային և դե
ղատնային բոլոր ամե
նալու մազաղններում:
և արտասահմանում:
Գինի լինում է և՛ ուշ և՛ արժեք
զորքերին կաւ. հաւ. № 4711 մարկ
էրա:
ԶԻՆԵՆԱԿ ՎԵՂԱՍԾՆԵՐԳԻ:
(M.) 4—3.

Ռ Ո Ւ Ս Բ Ո Ն Ն Ա
Որոշում եմ Բոննայի տեղ, կարող եմ և տան տնտեսութեան գոր
ծեր վարել:
Յանկացողներն թող դիմեն՝ Երևանեան Հրապարակի վրայ՝ Կոբլոյ
խանութի:
(652) 2—1

ԴԱՅՆԱՍՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՊԱԶԻՆ
Ա. ԿՈՊՊԻ Միջաշէշան փողոց, 132
Մեծ քանակութեամբ ՆՈՐ ԴԱՏԵՆԱՄՈՒԹՆՆԵՐ 350-ից մինչև 450 ռուբլի
(314) 25—1.

Ա. ՊԱՆՈՎՈՂ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ „Ե Ա Կ Ո Ր“

Բարձրագոյն հաստատում 1872 թուին
Հիմնական դրամագրուիւր 2.500.000 ռ.
Բացի պահեստի գումարներից
ԿԵՆՏԵՆ ԱՊԱՆՈՎՆԵՐԻՍ Է առանձնապէս ձե
ռնուած պայմաններով. արտօնութիւններ են տրուում ի դէպս աչ
խատանքի անընդունակ դաւանալի ն:
Ծովային, գետային և ցամաքային
ՏՐԱՆՍՊՈՐՏՆԵՐԻ ԱՊԱՆՈՎՈՒԹԻՒՆ
Նարժական և անշարժ ամեն տեսակ կաշքեր.
ԿՐԱԿԻՑ ԱՊԱՆՈՎՈՒԹԻՒՆ
Կանոնները, պայմանները, դրաւոր և բերանացի բացատրութիւն
ները կարելի է ստանալ թիֆլիսի ՌԻԿԱՅՈՒՄ—Ընկերութեան Կոպլասի
2րջանի Վարչութեան մէջ, Բարոնական փ. տ. Կոլուբոսկով, և
ընկերութեան գործակալի՝ Ալեքսանդր Պետրոսեան Զարբեանի
մօտ, Վելեամինովսկայա փ. № 2, քաղաքային տան մօտ:
(276) 50—50

Машинно-строительный, чугуно-мѣдно-литейный заводъ
ТОРГОВАГО ДОМА
ГУСТАВЪ ЛИСТЪ
Въ Москвѣ
Отдѣленіе въ Бану.
Имѣеть постоянно на складѣ въ Бану и принимаетъ заказы на:
Пожарныя трубы всевозможныхъ размѣровъ и конструкціи для
усадебъ, селъ, деревень, фабрикъ, заводовъ, промысловъ и т. д.—
Садовыя трубы и гидропульты. Для городовъ большія ручныя, при
водныя и поровныя пожарныя трубы. Лучшіе пенъковыя. резиновые и
кожаные рукава и принадлежности къ трубамъ.
Локомобили и молотилки: завода Маршалъ, сыновей и К° въ
Англіи.
Арматура: лучшей доброты.
Инженеры: „Ипфлуксъ“.
Насосы паровые: „Вартингтонъ“, „Камеронъ“, „Блэкъ“ и
Букауской системъ, всѣхъ размѣровъ.
Насосы ручныя и приводныя: Американскіе, лондонскіе, враща
тельныя, бриджпортскіе, цѣпныя. Горизонтальныя и вертикальныя ко
лифорнскіе насосы Ассенизаціонныя насосы и насосы системы „Фа
улера“, „Летестю“, „Алвейлера“. Специальныя и центробѣжныя на
сосы и т. п.
Паровыя котлы. горизонтальныя и вертикальныя.
Паровыя машины: горизонтальныя и вертикальныя, одноцилиндровыя
двухцилиндровыя, системы „Танги“ и другія.
Буровыя инструменты всякіе.
Десятичныя вѣсы: системы „Шузейль“, сотенныя вѣсы для
взвѣшиванія возовъ, вагонныя вѣсовыя помосты, горизонтальныя сто
ловые вѣсы и чугуныя клейменныя десятичныя гиры.
Срубы газо-водои паро-проводныя. Желѣзныя клепанныя трубы
для пароваго отопленія, дымогрныя и чугуныя вертикальной отлив
ки.
Фитинги и инструменты къ трубамъ, всякіе.
Инструментальныя машины всякія и переносныя кузницы, дом
краты, лебѣдки, дифференціальныя и обыкновенныя блоки.
Вентиляторы: „Шиле“, „Рута“ и другіе.
Приводныя ремни: кожаные англійскіе, русскіе, американы
пенъковыя, резиновые и проч.
Трансмиссія всякія.
Каталоги высылаются безплатно по первому требованію.
Адресъ для телеграммъ: Листъ Москва—Бану.
(312) 25—2